

Warszawa, dnia 14 grudnia 2021 r.

BAS-WAP-2632/21

Pan Poseł
Sławomir Jan Piechota
Przewodniczący Komisji
do Spraw Petycji

**Opinia prawna
dotycząca petycji nr BKSP-144-IX-514/21
w sprawie podjęcia inicjatywy ustawodawczej
dotyczącej wprowadzenia elektronicznej legitymacji osoby niepełnosprawnej
w aplikacji mObywatel**

I. Treść i cel petycji

Petycja nr BKSP-144-IX-514/21 została wniesiona przez osobę fizyczną. W petycji sformułowano prośbę o podjęcie inicjatywy ustawodawczej w zakresie umożliwiającym wprowadzenie elektronicznej legitymacji osoby niepełnosprawnej w aplikacji mObywatel.

W tym celu w petycji proponuje się zmianę:

- art. 6ca ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 573 ze zm.); w petycji zamieszczono projekt ustawy zmieniającej stosowne przepisy tejże ustawy, oraz
- rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 857).

Petycja zawiera szczegółowe projekty postulowanych przepisów oraz obszerne uzasadnienia samej petycji, jak i projektów przepisów. Przedstawiono w niej przebieg

wcześniejszych działań Autora petycji podjętych w celu wprowadzenia nowego dokumentu elektronicznego w aplikacji mObywatel.

Proponowane regulacje bazują na rozwiązaniach stosowanych przy mLegitymacji szkolnej i mLegitymacji studenckiej (rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej w sprawie świadectw dyplomów państwowych i innych druków).

II. Czy petycja mieści się w zakresie zadań i kompetencji adresata petycji (art. 2 ust. 3 ustawy o petycjach)?

Petycja dotyczy zmiany ustawy przez Sejm. Zgodnie z art. 95 ust. 1 Konstytucji RP władzę ustawodawczą w Rzeczypospolitej Polskiej sprawują Sejm i Senat. Natomiast stosownie do art. 118 ust. 1 Konstytucji RP inicjatywa ustawodawcza przysługuje m.in. posłom. Artykuł 32 ust. 2 Regulaminu Sejmu, w związku z art. 112 Konstytucji RP, precyzuje, że poselskie projekty ustaw mogą być wnoszone przez komisje sejmowe lub grupę co najmniej 15 posłów podpisujących projekt.

Uwzględniając powyższe należy uznać, że petycja mieści się w zakresie zadań i kompetencji Sejmu w części, która dotyczy nowelizacji ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Wydanie postulowanego w petycji rozporządzenia nowelizującego rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności leży w gestii ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego.

III. Wymogi formalne (art. 4 ust. 1 i 2 ustawy o petycjach)

Petycja spełnia wymogi formalne określone w art. 4 ust. 1 i 2 ustawy o petycjach (t.j. z Dz.U. z 2018 r. poz. 870).

IV. Kwestie, które ekspert uznaje za istotne w związku z petycją

Zawarty w petycji postulat nowelizacji ustawy powinien zostać uwzględniony. W treści petycji zwrócono uwagę na trudności dotyczące osoby niepełnosprawne przy próbach wykazania swych uprawnień, w szczególności w związku z przejazdami komunikacją zbiorową i ulgowymi wejściami do instytucji kultury.

Można również spodziewać się, że elektroniczna forma legitymacji osoby niepełnosprawnej przyczyni się do ograniczenia ryzyka nierównego traktowania osób

niepełnosprawnych. Osoby obecne przy okazywaniu legitymacji w formie tradycyjnej dowiadują się bowiem o szczególnej sytuacji osoby okazującej tę legitymację, nawet jeżeli nie mają takiego zamiaru. Natomiast w przypadku legitymacji elektronicznej osoby postronne nie znałyby przyczyny przysługujących okazującemu ekran urządzenia mobilnego uprawnień, a być może nawet nie dowiadywałyby się o tych szczególnych uprawnieniach. Takie rozwiązanie mogłoby więc przyczynić się do ochrony prywatności osób niepełnosprawnych, a tym samym do ograniczenia dotyczących ich barier.

W proponowanym uzasadnieniu projektu ustawy zmieniającej ustawę o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych przywołano Strategię na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030, a także program rządowy Dostępność Plus. Wskazano również na przyjęte już regulacje mające służyć dostępności i mobilności, w tym cyfrowej, osób niepełnosprawnych, takie jak ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (t.j. Dz.U. 2020 poz. 1062 ze zm.) oraz ustawa z dnia 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych (Dz.U. poz. 848). Przyjęcie postulowanych w petycji rozwiązań może być uznane za następstwo powyższych działań i byłoby kolejnym krokiem zmierzającym do poprawy funkcjonowania społecznego osób z niepełnosprawnościami. Miałoby istotne znaczenie dla tej grupy obywateli.

Już obecnie regulacja prawna częściowo uwzględnia szczególne potrzeby osób niepełnosprawnych w zakresie poświadczania ich uprawnień, np. dzieci lub uczniów niepełnosprawnych (E-legitymacja przedszkolna dla dzieci niepełnosprawnych; mLegitymacje szkolne dla niepełnosprawnych uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych dla dzieci i młodzieży oraz słuchaczy szkół policealnych i szkół dla dorosłych przewidziane w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 stycznia 2019 r. w sprawie świadectw, dyplomów państwowych i innych druków; Dz.U. poz. 1700 ze zm.). Natomiast petycja dąży do wprowadzenia kompleksowego rozwiązania problemu możliwości legitymowania się dokumentami elektronicznymi przez osoby niepełnosprawne. Nie wydaje się jednak, żeby postulowana legitymacja mogła zastąpić stosowane dotychczas dokumenty elektroniczne, które służą bardziej szczegółowym celom, jak wskazane powyżej legitymacje szkolne. W petycji założono, że nowa elektroniczna legitymacja osoby niepełnosprawnej w aplikacji mObywatel funkcjonowałaby obok obecnych legitymacji wystawianych na stosownych blankietach.

Podjęcie prac legislacyjnych wymagałoby oszacowania kosztów ich wdrożenia oraz dokładnej oceny technicznej strony proponowanego rozwiązania. Obecnie art. 6cb ust. 4 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych stanowi, że wydatki związane z wystawianiem legitymacji, produkcją blankietów, ich personalizacją i dystrybucją pokrywane są z budżetu państwa.

W petycji zakłada się, że postulowana legitymacja byłaby dokumentem elektronicznym przechowywanym i prezentowanym przy użyciu oprogramowania przeznaczonego dla urządzeń mobilnych, tzw. „publicznej aplikacji mobilnej”. Odpowiadałoby to funkcjom tej aplikacji, o których mowa w art. 19e ust. 2 ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (t.j. Dz.U. 2021 poz. 2070). Użycie aplikacji ma między innymi pozwalać na pobranie dokumentu elektronicznego zawierającego dane osobowe użytkownika publicznej aplikacji mobilnej pobrane z rejestrów publicznych oraz zawierającego dane dotyczące sytuacji prawnej użytkownika publicznej aplikacji mobilnej lub praw mu przysługujących. Do ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne odwołują się proponowane zmiany w przepisach rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności, które regulują wydawania legitymacji (rozdział 8).

Realizacja celu petycji wymaga przygotowania wdrożenia proponowanych przepisów pod względem technicznym, a więc zaangażowania ministra właściwego do spraw informatyzacji jako odpowiedzialnego za publiczną aplikację mobilną oraz ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego jako odpowiedzialnego za system teleinformatyczny, za pomocą którego są wykonywane czynności związane z wystawianiem legitymacji dokumentujących niepełnosprawność lub stopień niepełnosprawności na podstawie art. 6cb ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. W szczególności wydanie rozporządzenia, którego treść zaproponowano w petycji, leży w gestii ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego, a nie Sejmu.

V. Wnioski

Zawarty w petycji postulat nowelizacji ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych zasługuje na poparcie.

Przyjęcie tego postulatu mogłoby przyczynić się do poprawy sytuacji osób niepełnosprawnych. Jego realizacja mogłaby być uznana za kontynuację stopniowo wprowadzanych dotychczas rozwiązań z zakresu elektronicznych dokumentów służących obywatelom przy legitymowaniu się określonymi uprawnieniami.

Podjęcie prac legislacyjnych wymagałoby jednak dokładnej oceny technicznej strony proponowanego rozwiązania, oszacowania kosztów jego wprowadzenia oraz spójności z innymi dokumentami elektronicznymi, w szczególności występujących w aplikacji mObywatel. Realizacja celu petycji wymaga przygotowania wdrożenia proponowanych przepisów pod względem technicznym, a więc zaangażowania ministra właściwego do spraw informatyzacji oraz ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego. Wydanie rozporządzenia, którego treść zaproponowano w petycji, leży w gestii ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego.

Autor:

Dorota Dzienisiuk

ekspert ds. legislacji

w Biurze Analiz Sejmowych

Akceptował:

Wicedyrektor Biura Analiz Sejmowych

Jacek Krawczyk

Deskryptory bazy REX: Petycja, osoby niepełnosprawne, informatyzacja, mObywatel

Weryfikacja: Magdalena Szczepańska, Adam Karczmarek